

MAGYAR IZRAELITA,

hitfelekezeti érdekű hetilap.

Kiadó tulajdonos: **Zsengeri Mór.**

Felelős szerkesztő: **Tencer Pál.**

<p>Előfizetési feltételek: Pesten házhozordással, vidékre postai szét- küldéssel. Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt.</p>	<p>Szerkesztői iroda: Ujtér 2-dik szám, 2-ik emelet. Kiadó hivatal: Lipótvárosi templomtér 6 sz.</p>	<p>Megjelenik minden pénteken egy egész íven. Hirdetményekért a 30 krnyi bélyegdíjon fölül egy fél hasábos petitsor után 3 kr. számittatik.</p>
--	--	---

Előfizetési felhívás

a

„Magyar Izraelita“

hitfelekezeti érdekű hetilapra.

Előfizetési feltételek, Pesten házhozordással, vidékre postai szétküldéssel:

Augustus—decemberre (öt hóra) 2 ft 50 kr o. é.

Előfizethetni alulirt kiadó hivatalban, s minden cs. kir. posta-hivatalnál.

A t. c. gyűjtőknek 8 példány után egy tiszteletpéldány jár.

A „Magyar Izraelita kiadó-hivatala.

Pest, augusztus 7-én.

(Fm.) Helybeli lapok e hét folytában tudunkra adták, miként léteznének városunkban bizonyos hetenként tartott táncmulatságok, melyekbe be nem juthat senki, a ki Izrael községéhez tartozik.

Hogy e hetenkénti táncvigalmak évek óta folyhatnak anélkül, hogy e megszorító felfedezésre jutottunk volna; hogy egy svájci vendégnek kellett ide vetődnie, hogy valahára alkalmat adjon a keresztyén bárendezőknek kizáró rendszabályaik tetteges érvényesítésére, ez bizonyítja, miszerint mi bizony csak úgy ellehetünk a lövöldei bálók nélkül, mint a bálók mi nélkülünk.

Aligha hiszszük, hogy valamelyik szép zsidó-szem könyeket hullatott volna e rémlir hallatára, ha a szép szem szép birtokosnője különben még oly szenvedélyes kedvelője volna is a táncnak, és bálozásnak.

Mi már rosszabb idöket is értünk, de a circumspecti bárendező urakra régen jártak ilyen rossz idök mint most.

Ök hajdan ott ültek a zöld asztaloknál, tanácsban és célgyülekezetben, akkor kitiltották, mert kitilthatták, a zsidót utcákból, városokból, országokból; eltiltották a becsületes munkától, a kenyérkeresés műhelyéből. és a tanácsház küszöbétől; most mindössze egy bálterem ajtaját teszik be, tehetik be előttünk, és mi e csekély gyönyörüséget is megirigyelnök tölük?

Most a nagyon érdemes tanácsur közvetlen szomszédjában, sőt még egy emelettel magasabba emeli házát a zsidó, a „polgári szabómester“-nek concurrenciát csinál a zsidó, sőt még a zöld asztal körül is megfordul a zsidó;—hagyjuk tehát őket, kik nem felejtetik régi traditióikat, hadd alakítsanak „keresztyén-lövöldei-táncmester-céhet.“

Ha szabad mozgásunk van ott, hol a munka után épül az egészséges családi, állami és társalmi élet, ha nyitva áll előttünk földművelés, ipar, kereskedelem és közélet, ha a törvény védelme alatt biztos fejlődésnek indulhatnak ugy hitfelekezettünk, mint annak egyes tagjai, bizony könnyen elviselhetjük, ha egy-két zopfos urral nem járhatjuk szombat este — a keringőt!

Ha a zsidó neve nem hiányzik a hasznos honpolgárok, az értékszerző szorgalom, a dicséretes közjótékonyosság lajstromaiból, a lövöldei cottiliontáncosok névsorából bizvást kimaradhat.

És míg a zsidó nő erényes leány, és jó családanya, addig nyugodt álma lehet, ha nem tehetette is fejére a lövöldei bálkirálynő koronáját!

Hanem tisztelt urak. — egy komolyabb szót!

Valahányszor közcél, közinség igénybe veszik a vagyonos osztályok adományait, ti mindannyiszor kritikusszemekkel szoktátok megítélgetni a lajstromokat, s ha úgy tít ki az eredmény, hogy zsidó részről nem folyt oly dús jövedelem, mint ti a calcutust tevéték, akkor nincs vége hossza a pizskolásnak és szemrehányásnak.

Mi ugyan jótékonyágunkkal nem szoktunk zajt ütöni; mi igen csendesen megvagyunk, habár mindazon intézeteket magunkéből tartjuk fenn, miket nektek közpénztárból, s így részben a mi adónkból, a város állit, de azért mégis, ha mi adtunk volna „zsidóbálokat.“ két év alatt bizonyosan megérezte volna valamelyik közintézet, mig a „lövöldei Kränzcheneket“ bizony mindeddig sem dicséri semminemü alapítvány!

Hanem ha jótékony célra rendeztetik népünnep, akkor megnyílnak a szent lövölde kapui, és bál nem létében is báli belépti díját odaviszi sok zsidó, de a „Kränzchen“-esték keresztes lovagjai világért nem láthatók a plebs contribuens között.

Egyébként kár volt ezt még csak fel is említeni, nem volt érdemes szóvá tenni; ami nekünk nem baj, miért ne mondjuk másnak, hogy — prosit!

Azonban, ha már beszéltünk róla, elmondjuk röviden még az eseményt is, mely a lövöldei bálók vallásosságáról a fátyolt levonta.

Egy svájci tanár családjával meglátogatván Budapestet, egy Lucernben lakó hazánkfiától ajánló levelet

hozott egy itteni kereskedőhöz, ki a svajci vendégnek háromnapos ittmulatása alatt vezetője volt, s neki a főváros nevezetességeit és érdekességeit bemutatni iparkodott.

Eszébe jutván, hogy a polgári lövöldében szombatonként bálók szoktak tartatni, oda is el akarja vezetni a svajci családot. Felkeresi tehát a rendezőt, s kérdi, ha valljon kaphatna e jegyeket. A rendező előbb megtudakolja, minő vallásu legyen a külföldi bálcandidatus, s miután megnyugtattatik, hogy az keresztyén, nagylelkűen késznek nyilatkozik jegyet adni a svajci családnak, de megtagadja azt a zsidó vezetőtől.

No tehát meg van őrizve a „Kränzchen“ vallásbeli tisztasága!

A vallás kérdése az éjszakamerikai egyesült államokban.

Az iszonyu háboru, mely most az egyesült államokban dőlöng, közvetlenül nem érint ugyan bennünket, de már régibb idő óta ott csendben oly mozgalom jelenkezik, mely, miként látszik, a jelen összeütközés által meglehetősen fokra hágott és figyelmünket közelebről veszi igénybe.

E mozgalom az ugynevezett jámbor párt izgatásában leli forrását, mely az alkotmány revisiójára törekszik, hogy ennek határozottan egyházi színezetet adjon.

Az ily értelemben, illetőleg szellemben eszközlendő revisió a szenteskedőknek oly hatalmat játszanék kezére, hogy azok vallás-ügyeibe is beavatkoznának, kik a revideáló bizottmányban számra nézve nem eléggé volnának képviselve.

A zsidók az ily revisiónál természetesen a legrövidebbet huznák. Támadnának egyházi adók, vasárnapi törvények, iskolai díjak az uralkodóvá lett vallásfelekezethez javára és mindazon „különös rendeletek“ kerülnének napfényre, melyeket szokás és tapasztalat szerint az uralkodó többség, mint elismert egyház, a hasztalan tiltakozó kisebbségre reáró.

Az olvasó tájékoztatásáraszolgál egy töredék, melyet a szándékolt revisió ellen intézett amerikai iratból veszünk.

„A gyülekezet, mely a nemzeti alkotmányt teremté, különféle hitfelekezetek hiveiből volt alkotva. Innen magyarázható meg, miért hogy a minden szabadság • mag-nachartája ment minden felekezetiességi szellemtel. A történet figyelmes szemlélője előtt nem kis fontossággal bírand azon óvatossági előrelátó gondoskodás, mely ebben rejlik és mely Amerikát mindennemű egyházviszálytól és vallási villongástól megtudta óvni.

De a köztársaság kezdete óta az alkotmány istentelen és vallástalan okmánynak tekintetett. Nem menekül, anathemájuk előtt, habár ez urak száma csekély volt is hogy béke idejében nem lehetett épen valami különöstől tartani, és ők ezért mindaddig meglehetősen nyugodtan is viselkedtek. De a dolgok ma másképp állanak.

A nemzet lételeért küzd.

A közvélemény izgult és felháborodott.

Ki mondhatná meg előre, hogy ez általános zürzavarban nem eshetnék-e meg könnyen az alkotmány módosítása?

Az amerikai alkotmány ellenzi az államnak egyesítését az egyházzal. Határozottan követeli, hogy „a congressus ne bocsásson ki oly rendeletet, mely egy hitfe-

lekezet behozatalát, vagy a szabad vallásgyakorlat tilalmát foglalná magában.“

Mig ezen elv fennáll, mindaddig Amerikában elválasztva lesz egymástól állam és egyház.

A történet bizonyítja, minő veszedelmet idézett elő már gyakran ez egyesülés következményei által.

Amerikában ez eszme csak az agitátorok agyában merül fel, kik igen jól tudják, hogy az ily eljárás a közvéleménnyel ellenmondásban áll és ezért kerülik is a komoly összeütközést.

Az amerikai alkotmány nemcsak, hogy megállapítja az államnak az egyháztól való teljes elkülönítését, de minden istentiszteletnek teljes szabadságát védi is.

Csak, ha a hívők egy részét az alkotmány elnyomná, vagy ha azok vallásbeli igazait és szabadalmait bármi módon is megröviditené, csak akkor állana be a nagy nemzeti alkotmány revideálásának ideje.

De a 85-éves történet az ellenkező mellett szólal fel, és általános szavazás esetében bármely párt vallásbeli jogainak megszorítására irányzott indítvány is kudarcot fogna vallani.

Azonban néhányan azon véleményben vannak, hogy az alkotmány vallástalan okmány, mert még csak Isten neve sem fordul elő benne és szeretnék, ha az „Isten vállalására“ vagy „a keresztyénség vallomására“ idomittatnék át. Mindkét óhajt az: „United Presbyterian“ című lap fejezi ki.

Valljon azon körülmény, hogy valamely okmányban Isten neve nem fordul elő, már magában véve azt istentelenné teszi-e? Esther könyvében, az Énekek Énekében sem fordul elő Isten neve. Valljon nem szentek-e e könyvek és lehetne-e ez ekből a szent canon revisiójának helyt engedni?

Az alkotmánynak revisiója továbbá csak bizonyos valláspártok megszorításával történhetnék meg. Mi csak a zsidókat és deistákat nevezük. Feltéve, hogy az említettek vallásos tévedésben volnának is, még nincs jogunk, azok vallásbeli szabadságait megrövidíteni és őket üldözni.

A történet eléggé megtanított arra, hogy az üldözés nem szünteti meg a tévelygést, és nem alakítja át a vallást. A tévedés, ha üldöztetik, csak részvétet szül és annál inkább elterjed. Ónámitás volna állítani, hogy amaz, oly hön kívánt toldaléknak beoltása az alkotmányba lehetséges volna, anélkül, hogy általa valakinek jogai ne csorbulnának és az amerikai nemzet jól meg fogja gondolni, mielőtt ehhez beleegyezését adná, hogy jelen szabadelvű politikáját az üldözések és szenteskedés jövő rendszerének feláldozza-e.“

Igy nyilatkozik egy amerikai lap.

—k—k

Az olaszthoni izraelita hitközségek congressusa.

(Fm.) Lapunk mult heti számában terjedelmes tudósítást hozván az olaszthoni izr. hitközségek congressusának folyamáról, most utólagosan néhány észrevételt akarunk e gyülekezet eljárására tenni, — illetőleg, a mennyiben a viszonyok az összehasonlítást megengedik, magunk számára belőle tanulságokat vonni.

Hogy e gyülekezet legfőbb figyelmét az erőszakos térítésekre fordította, azt az olaszországi különös viszonyok eléggé indokolják, de éppen mert e viszonyok éppen csak Olaszországban uralkodnak és uralkodhatnak, a gyülekezet erre vonatkozó határozatai is ránk nézve csak közvetett érdekük lehetnek.

Nagyobb mértékben érdemlik figyelmünket azon intézkedések, melyeket a gyülekezet a zsidóságnak az államhozi viszonyát illetőleg tett.

Megjegyzésre méltó, hogy az olaszthoni zsidók, bárha nyomasztó helyzetből, középkori jogállásból jutottak hirtelen és csak nem régiben polgárjoghoz és teljes egyenlőséghez, mégis igényeikből mit sem engednek, s féltékeny szemmel keresik, hol maradt még vissza egy apró töredéke a jogegyenlőtlenségnek, — a cultusköltségek s egyéb csekélységek tekintetében, hogy ennek is elhárítását férfias erélyességgel sürgessék.

Még nevezetesebb a gyülekezet határozatainak azon része, mely a saját hitfelekezeti organismusra vonatkozik.

Az olaszthoni izraeliták csekély számuak, Ferrarában összesen csak 31 hitközség gyűlésezett, és mégis elutasíthatlan szükségül érezték, hogy e községek egymással bizonyos kapocs által összefűzve, mint egyesített egész hitfelekezeti testület léphessenek föl, valahányszor az egész hitfelekezeti testületnek, s nem egyes községnek érdekeiről van szó.

A szükség másutt sem kisebb, csak hogy sok szemén nagy a hályog, és több bölcsnek nem szabad szólnia.

Az olasz hitközségek azt határozták, hogy három-évenként összejöjenek valamennyi hitközség képviselői a közügyekről tanácskozándók, időközben pedig egy végrehajtó bizottmány járjon el a határozatok foganatosításában.

Vegyünk róluk példát magunk is!

Még egy pont van a gyülekezet határozatai között, melyet örömmel olvastunk.

A gyülekezet felhívja a hitközségeket, hogy budgetjeikben évi 1000 frankot határozzanak egyenként hitfelekezeti irodalmi célok előmozdítására, mely összegek hováfordításáról egy központi bizottmány határoz.

Némileg hasonló határozatot hozott ez év elején a nagy pesti hitközség, midőn hitfelekezeti irodalmi célokra 300 forintot csak át szavazott meg.

Nem hallottuk, hogy e példát számos vidéki hitközség követte volna, de sőt magának a pesti hitközség határozata foganatosításának sem hallottuk neszt!

Vagy hány hitközségünk van Magyarországon, melynek területén egyetlen egy hitfelekezeti hírlap nem lesz található, és viszont hány van olyan, mely a községi pénztárból fizetne hat forintot évenként egy zsidó hitfelekezeti lapért?

Jó volna e részben is tanulnunk olaszthoni hitrokonainktól!

TÁRCA.

Héber balladák.

I.

Piros az ég boltja,
Piros a föld színe,
Azt az Istennek haragja,
Ezt a vér fösti be.

Zidkia! királya
Júda nemzetének!
Elfogsz veszni, s elvész véled
Bűnbe süllyedt néped!

Jön Nebukadnezar
És pusztító serge,
Juda Istentől elhagyva
Pogánytól megverve.

Nyög Jerusálaim
Átoknak alatta,
Hisz Jehova régtől fogva
Már pogánynak adta.

Zidkiát népével
Rabságba hurcolják,
Gyermekeit egytől egyig
Előtte levágják.

Bánat körzi Judát,
Rémes, mint szívében
Kin s keserve, s föl-följajdul
Buja érzetében.

Gunykacaj felel csak
Bánatos jajára,
,Föl! pöngessétek hárfátok
Győzelem dalára!'

„Győzelem dalára
Idegen országban,
Messze vállalva szép hazánktól,
Szomorú fogságban!“ —

* * *

Pusztá Dávid vára,
Bús éj száll reája,
Mit egykönnyen szét nem oszlat
Kelő nap sugára.

Legvégső reményét
Most tették a sirba,
S zengi a jó s könyhullatva:
„Júda népe árva!“

II.

Ujra épült s ujra
Pusztul Júda földde,

A halál arat, az élet
Hullva hull elötte.

Küzdnek egymás ellen
Végdühhel csatázva,
A nyugat mérges kigyója
S kelet orozslána.

Ez hazáját védi,
Az a másét dulja,
Ennek eljött gyászos vége,
S annak nő hatalma.

Vértengerbe gázol
Róma gyilkos hadja,
Izrael virága, disze
Porba letiporva.

Porba letiporva,
Kis maradék van csak
S védi Cion várát s védi
Templomát az Urnak.

Másfél évig küzdnek,
Másfél évig vivnak,
Patakonkint ömlik vérük, . . .
De hiába vivnak!

Rés van a falakban,
Beroban az ellen,
Légy kegyelmes, légy irgalmas
Mindenható Isten!

Beroban az ellen,
Öl, kábul dühében,
Ágg, csecsemő, férfi, lány, nő
Hullanak egyképen.

„Rom már Cion vára,
Maradjon a templom,
Kincse, fénye a világnak
Győzelmitokról szóljon!”

Seregének Titus
Későn parancsolja,
Ég a templom föl az égre
Szilajul csap lángja.

S puszta Cion vára,
S elpusztult a templom,
Rajt' keservben, néma gyászban
Ül a nép — egy bus rom.

Keseregnek, sirnak,
Siratják szép multjok,
„Rabságba hurcolt rokonok
Merre jártok, vagytok?”

„Sirjatok velünk, míg
Tart éltetek napja,

Az Egy-Istent tisztelő nép
A pogánynak rabja!” —

III.

A sebzett orozslán
Még egyszer föltámad,
S még egyszer lesz áldozatja
Róma boszujának.

„Soha sem engedjük,
A templom helyébe
Hogy hálványt emeljen Róma-
Júda szégyenére!”

„Föl, föl, a ki férfi
Hite védelmére,
Legutolsó cseppig folyjon
Mindnyájunknak vére!”

A sebzett orozslán
Még egyszer föltámadt,
S még egyszer lett áldozatja
Róma boszujának.

Elszélyedve Júda
Az egész nagy földön,
Gyászos sorsán, gyászos végén,
Isten könyörtüljön!

IV.

„Elmehettek vissza,
A honnan jövétek,
Legyetek egy szabad nemzet,
Mint a többi népek.”

„Istenteknek házát
Majd fölépítétek,
S tiszteljétek benne őt, mint
Régen tisztelétek.”

Hiába a császár
Hiába mondotta,
Ellenkezik evvel Isten
Bölcsőbb akarátja.

A földből tűz tör ki,
Eltüzi a népet,
„Isten átka van mi rajtunk
Nagy bűneink végett!”

Törnek ki a lángok,
S ez van irva rájuk:
„Ember kegyelméből soh'se
Épüljön templomtok!”

„Bütnődjétek várva,
Meggzltm Isten átka,
S büszke fényben majd fölépül
Ujra Cion vára!”

Adatok a magyarhoni izraeliták történetéhez.

III.

(Folytatás.)

F. Socialis és political helyzet.

Buda zsidó lakói a város belsejében úgy, miként a várban magában, hol a pasa lakott, lakhattak vagy boltot nyithattak háborítlanul, mi köztudomásilag a törököknek kiűzetése óta az 1840-ki országgyűlésig meg nem történhetett.

Egyáltalában a törökök alatt Magyarhonban a zsidók eleni visszaéléseknek rovása, minőkkel, különösen néhány városban, oly gyakran volt alkalmunk találkozni, sokkal kisebb, aránylag parányi volt.

A török rablási vágyát nagyban tüzi, szabadon és nyíltan, hoi tere vagy alkalmá nyílik.

Legkevésbé sem törekszik az igazságosság látszatát bitorolni, hol a jogtalanságról tudatossággal bír, de különben meg rabolt áldozatát kényelmesen engedi nyugodni, hogy erejét visszanyerje. Minél inkább tért ez magához, annál jobban örvend rajta, hogy annak idejében ismét megnyúzhassa.

Mitsemmondó, azaz, nem jüvedelmező dolgokkal csak igen ritkán foglalkozik.

Legalább ilyen volt jelleme az elmúlt, a rég lefolyt időkben, mely azonban mostanság már is megváltozott, vagy változófélben van; míg a zsidót nem-török oldalról még mai napság is a legkiszertebb dolgokban is halálra ingerlik.

Ha a zsidó a török korszak alatt sok, igen sok adót fizetett is, különben minden egyéb tekintetben szabad ember volt és miként saját honában mindenfelé, minden irányban szabadon mozgatható.

A megannyi száz záradék és tilalmi törvény, melyek a zsidót, emberjogainak elismerése dacára, mégis a legújabb időkig megszorították és megakasztották; melyek a szabad lakhatási jog megadásának dacára egész tartományokat, egyes városokat, sőt egyazon város egyes utcáit is elöle elzárták; és melyek végre a kereskedelem, mint egyedüli kereseti forrás szabadon üzésének megadása mellett és illetőleg annak ellenére, az egyes cikkeket elötte mégis felszámolták, — mindezekről a próphéta hive nem tudott semmit, de nem is volt annyira európai polgárisodva, jobban mondva civilisálva, hogy mindezt tudhatta volna.

Különben a nagy és gyakori adók, melyeket részint a nagyok ázsiai fénytüzése, részint az akkori mozgalmas körülmények tettek szükségessé, — voltak azon súlyos teher, mely általában a török a l a t t v a l ó k r a, névszerint a zsidókra, kiknél Peru kincseit vélték elrejtve, érezhetően nehezedett.

Az adók bekövetelése, melyeket a községek tartoztak a hatóságoknál lefizetni, kettős minőségű volt.

Vagy a kormány maga követelte és szedte azt be minden egyestől, és ilyenkor megesezt, hogy néha, kivételes esetben a szultán egyiket másikat pátens által az adó alól felmentette. Ezekhez tartoztak rendszerint a rabbik; vagy pedig a községre, mint egészre rótták az adót, mit ez aztán a tagok között kivetett, illetőleg felosztott, minél nem ritkán támadtak meghasonlások a kivándorlott vagy elköltözött községi tagok adókötelezettségének kérdése körül.

Maga az adókövetése a legigazságosabb és legrészrehajlatlanabb módon ment végbe és pedig a következő módon: előbb évenként, később már több évre becsüsök (מעריכים) választattak, kik miként az előljárásnak minden tagja is, a szent tör-

vénytekeres előtt esküt tartoztak letenni arra, hogy a jogosság elvei és lelkiismeretük szerint fognak eljárni és hivataluk kezelése mellett távol lesz tőlük minden pártoskodás.

Ezek határozták meg azután a község minden tagjára nézve mennyit fizessen vagyonából az ő véleményük szerint. Ha azonban valaki panaszt emelt az iránt, hogy vagyonát sokra tették és hogy ő tehát annyival nem bír, mint a mennyire becsülték, úgy ezt esküvel, szinte a thora előtt tartozott megerősíteni és vagyona állását bevallani, melyhez képest lett azután az adó mérésével.

(Folytatjuk.)

Rosenberg Izidor.

LEVELEZÉSEK.

Bars megye, július 28.

T. szerkesztő ur!

Sajnálattal vettem észre, hogy t. lapjában mindeddig felső-Bars megyében lakó hitsorsosainkról alig tétetett említés. Pedig egy pillanatot vetni ama tájra, hol a zsidónak még csak rövid idő előtt megháloia is alig volt szabad, s felmutathatni: mennyiben foly be ott lakó hitfeleink foglalkozásmódja gyarapítólag az egész tájék lakosságának anyagi jólétére, valóban, nem érdeknélküli.

Alkalmam levón a színhelyen tanulmányozni itteni hitfeleink foglalkozását, hitközségi s társadalmi viszonyait, szolgálhatok néhány adattal, melyeknek mint tagadhatlan tényeknek, a valóság adja meg a becset.

Felső-Barsban, a garami járásban 36 zsidó család lakik. Foglalkozására nézve pipagyártó 3, szeszgyáros 1, fakereskedő 3, gazdász 3, kiskereskedő 1, korcsmabérlő s fogadós 9. A többi, egyet kivéve, ki sz. Kereszten, mint központi helyen, a vallásbeli szertartásos teendőket végzi, fakereskedéssel foglalkozik.

A fakereskedés immár, mely Bars-megye erdős vidékein ezelőtt alig tengett, ma nagy mérvben üzetik és csak a garami járásban 6—7 fűrészmalmost mozgat, s roppant összeget hoz forgalomba, mely összeg nagyságához hozzávethetni, hogy például csak egy általán ismert cég, mely ez idén a Garam vizén bizonyosan nem a legnagyobb fatüzletet képezte, egymaga mintegy 50000 forintot fizetett ki csak fuvar- s tutajbérben. E pénz pedig az e vidéki parasztság kezébe került, sőt ezek nem győzvé maguk a munkát, százasakra menő napszamosok voltak elfoglalva más megyékből is.

Borókat ez év folytán körülbelül 6000 mázsát szedett a vidék népe, s a szedésdíj 60 krt tett mázsánként. A „rég jó időkben“, midőn még tudniillik zsidók nem lakhatták e tájat, annyi száz mázsát nem gyűjtöttek, mint most ezret.

A gazdászatot illetőleg, a zsidók e vidéken mintagazdászok és a más vallású szorgos gazdák is haszonnal utánozzák eljárásukat.

A három pipagyártó mintegy 600 embernek ad — az agyagszállítókat beleértve — mindennap munkát.

Az eddig mondottak, úgy hiszem, elégségesen bizonyítják, hogy itt bevezetésileg tett azon állításom, mikép felső Barsban lakó hitsorsosink foglalkozásmódja ugyancsak gyarapítja ama vidék anyagi jólétét, nem épen alaptalan.

A társadalmi viszonyokat tekintve, szóban levő hitsorsosainknak nem lehet panaszuk. Mindentitt tisztelet — s becsülésnek örvendenek, a kizárólagosságnak sehol semmi nyoma, sőt ellenkezőleg, a legpéldásabb társadalmi viszonyos türelem ütötte fel sátorát.

De egy francia példabeszéd azt tanítja, hogy a fenségestől

a nevelésig csak egy lépésnyi a távolság s innen van, hogy Bars-megyében is virágozik egy város, hol néhány nappal ezelőtt árverezés útján a város csapászkei bérbe adatának, s az árveréshez zsidók nem bocsátattak. Történt pedig ez a botrány a közönséges időszámításnak 1863. évében.

A hitközségi életéről akarok még bezárólag néhány szót mondani. Tudjuk, mily bensőleg tart együtt bennünket vallásunk szent köteléke, s hogy szétszórtságunk dacára is közös, drága kincsünk mindig ébren tartja bennünk az összetartozóság emelő öntudatát. Miben nyilvánulhatna már ez szebben, mint azon hő, egyszerre s közösen érzett buzgalomban, mely, ha csak tiz zsidó lakik is együtt, ezeket legelső sorban imaház szerzésére indítja? Felsőbarsi hitfeleink is már két év óta gyűjtik az imaház építésére szükségére „anyagot“. Együtt is volna már annyi, hogy hozzá foghatnának az építkezéshez, hanem — a meghasonlás átkos szelleme ide is eljutott; ott mállik, porlik a kő, s martalékol esik az idő vas fogának. Egyetértés, mikor jön el a te országod?

K o h n D.

V á c, augusztus 2-án.

T. szerkesztő ur!

A helybeli hitközség nagy örömmel vette a nm. helytartótanácsnak az iskolai felügyelők ügyében kibocsátott köriratát, üdvözlí azt, mint a hitközségi autonómiának hajnalát, és ezért a nm. helytartótanácsnak leghálásabb köszönetét fejezi ki.

Az iskolai felügyelő költségeinek fedezését, illetőleg fizetését tekintve, sokkal csekélyebb eszközökkel rendelkezik a hitközség, semhogy ahhoz járulhasson, miután a község pénzügyi állapota oly annyira kedvezőtlen, hogy saját iskolai költségeit sem fedezheti, és ezért egy tanítónak a városi pénztárból leendő díjaztatása végett már lépéseket is tett. Végre kéri a hitközség, hogy a nm. helytartótanács az iskolai felügyelőséget hovámarabb életbe léptetni kegyeskedjék, mert ez intézmény az izr. iskolák fejlődésére nézve valódi szükségévé vált.

Visszatérve a hitközségnek fenn említett kérvényére, melyet egy tanítónak a városi pénztárból leendő díjaztatása végett a városhoz benyújtott, a városi hatóságnak elutasító végzése folytán a kérvény a helytartótanácsnak lett felelővé, miután a végzés indokai, hogy a városi iskolák az izr. tanulók által is használhatók és erre nézve elégséges tanerők és helyiségek vannak, meg nem állhatnak, miután a tek. kerületi felügyelőség jelentése szerint is, a helybeli városi iskolák még a keresztyén ifjuságot is alig fogadhatják be.

R. L.

M.-S z a l k a, aug. 2.

Tisztelt szerkesztő ur!

Az ember fáradozásainak és törekvéseinek legszebb jutalma az, ha ezen törekvés megvalósulása váratlanul és mintegy isteni végzet folytán következik be; hiába: az ember tervez, az isten végez. Valóban egy láthatatlan kéz az, mely észrevétlenül s nesztelenül behat az emberek cselekedeteibe, s azokat, ha igaz szándéknak, sikerrel koronázza.

Dávid király mondja: „Jobb Istennél oltalmat keresni, mint emberekben bízni.“ Mint a hullámoktól hányatott sajkának kormányzója, ki küzdéseinek közepette erejét fogyni érzi s Istennél keresvén oltalmat, gyakran szerencsésen partot ér; akként keresse hitközségünk is az Istennél oltalmat, midőn a megpróbáltatások nehéz napjai után lankadtan és tétlenül alél.

És ime! A mindenható, ki véstelt időben legközelebb van, segélyt nyújtott a hozzá fohászkoznak; küldött vezetőt, ki a felvilágosultság zászlajával utat törönd a göröngyös pályán!

Ugyanis az érdemduz péceli rabbinak nagyreményű fia nálunk f. hó elsején szónoklatot tartott. Képtelennek valom magam a velős s tartalomduz beszédet megismertetni, de elegendőt vé-

lek mondani, ha minden túlzás nélkül állítom, hogy az egész község a beszéd fölött őszinte tetszését nyilvánította. Azonban a lelkesedés tetőpontját érte, midőn a t. rabbi ur a mincha ima előtt ismét a szent láda előtt állt.

A rabbi ur e szónoklatával bebizonyította, hogy a talmud és korszellemi ismeretek igen jól megférnek együtt; bebizonyította továbbá, hogy nem a külalak avagy az évek száma, (mert csak 26 éves) hanem a szilárd akarati isten igéit ihlettséggel felfoghatók tenni, ez veti meg egy rabbi jövőjének alapját.

A t. előljáróság szombat multával azonnal rendkívüli gyűlést hirdetett, és rövid tanácskozás után tisztelendő K o h n H. Eleázár ur egyhangulag rabbinak választatott.

Kimondhatlan örömemre válik, hogy a t. előljáróság s az egész hitközség nevében nyilvános hálaüzenetet mondhatok egy férfinak, kinek nevével mindentütt találkozunk, hol a közbő előmozdítása nemes tetteket igényel; s ezen férfi K e r n J a k a b ur! E név eléggé ünnepelet, semhogy magasztalása gyenge tolamra szorulna, de most egy egész hitközséget kötelezett hálára, áldozatkészségének köszönhetően, hogy rabbi urat megnyertük.

A t. előljáróság s az egész község érzelmét hiszem tolamcsolni, midőn az ég Urához fohászokodom, hogy: Sokaig éltesse a derék férfit és áldása kísérje a nemes minden léptét!

N. J.

Vegyes hírek.

Lapunk jelen száma tőlünk nem függő akadályok folytán csak ma jelenhetik meg.

— A „Sürgöny“-ben egy valaki polemizál a „Ben-Chananjá“-val, az iskolai felügyelők kérdése felett. A polemiahoz semmi köztünk, de nem hagyhatjuk határozott visszautasítás nélkül, hogy azon, az izraelita hitfelekezeti irodalom teréről végkép leszorult egyén a „Sürgöny“ hasábjain a „z s i d ó k n e v é b e n“ írja pasquiljait. Nekünk nem fog esztünkbe jutni, hogy magunkat a „keresztyén közvélemény“ képviselőjének tartjuk, de a „Sürgöny“ munkatársainak sincsen egy hajszálnyi joguk ahhoz, hogy „a zsidók nevében“ beszéljenek.

Mi a zsidó ügyvédeknek tapintatlan bevonását illeti, nagyon csodáljuk, hogy a hivatalos „Sürgöny“ Ö Felsége legmagasabb kegyelmét az alamizsna silány nevével engedi illetetni, míg másrészt meg kell jegyeznünk, hogy az egyesek magánügyeikben helyesen teszik, ha saját belátásuk szerint indulnak, de az izr. hitfelekezet mint ilyen és mint egész sem nem kér, sem nem fogad el egyebet, mint a mi őt jog szerint is megilleti.

— A pesti izr. hitközségi kórház volt főorvosa, dr. G r o s s Fülöp még hátralékban volt félelvi fizetését 210 frtot a kórházban általa már tett alapítványnak nagyobbítására ismét visszaajándékozta. A hitközség előljárósága köszönő levelet intézett a nemeslektű orvoshoz.

— A szegedi község, mint a „B. Ch.“ írja, az iskolai felügyelők kérdése fölötti jelentés kidolgozását főt. Löw főrabbi, dr. A l s t ä d t e r, S z i v e s s i József, L i c h t e n b e r g e r Mór és R o s e n b a u m Adalbert urakból álló bizottmányra bízta; előadó dr. A l s t ä d t e r. A jelentést a községi képviselő elfogadta, melynek eszmemenete körülbelül a következő: „A zsidó népiskolai ügy nem különös rendeletek tárgya, hanem általában a belső zsidóügyek szervezésének lényeges alkatrésze. E szervezés eszközzésére a magyarországi összes községek képviselői volnának egybehívandók. A felügyelők hatásköre, ha már rendszeresítettnek, csak egy megyére szorítottassék, megválasz-

tatásukra a községek befolyással bírjanak és a felügyelőknék csak utazási költségei fedeztessenek. Végül említés történik arról, hogy a zsidók sok helyütt a népiskolák fenntartásához a többi adózókkal hasonlóan a városi pénztárba is adóznak, a nélkül, hogy abból saját iskolájuk is gyámolítottatnék. Szeged város pénztára a zsidó iskolához évenként 500 ftal járul; de az igazság követelményeinek nem csak egy városban, hanem az egész országban meg kellene felelni. A községi képviselőt a bizottmányok közszónetet szavazott.

— A „Magyar Sajtó“ a helybeli izraelita tanító képezdében m. h. 29-én és 30-án tartott vizsgálatról jelentést hozott, melyben olvastuk, hogy ez intézetben a magyar nyelvet csak teltul tanítgatják, tanulgatják, de tán még ennyit sem; hogy a tanítványok, kik most természetesen bizonyítványokkal fognak elláttatni, még a magyar igék ragozását sem ismerik; továbbá, hogy innen van, miszerint magyarságra törekvő számos izr. községből a szerencsétlen tanítókat csakhamar utnak eresztik ismét, hogy az „Israelita-Magyar-Egylet“ mindamellert vagy épen azért van arra hivatva, hogy ingyenes magyar oktatásai által erőlyesen lökjön a hazai nyelv és magyarosodás ügyén ez irányban is. — Mindezt, habár igazságáról tökéletesen meg vagyunk győződve, még nem is registráltuk volna, ha a „M. S.“ az említett jelentés után még következőt nem mond: „csodáljuk, hogy a magyar hitrokonainak érdekeit dicséretesen képviselő „Magyar Izraelita“ nem szól hozzá a dologhoz.“ Kinyilatkoztatjuk a nyilvánosság érdekében, hogy mi tavai a „M. I.“ 30-dik számában őszintén és minden áltartózkodás nélkül kinyilatkoztatott véleményünket, többek között mondván: „Nálunk a képezde nem egyéb, mint a mintafőtanoda 5-dik és 6-dik osztálya, népiskolai tanítókkal és népiskolai tantárgyakkal. A „M. S.“ ezekből láthatja, hogy mi már tavai szólottunk a tárgyhoz és ha még fáradságot veend magának említett tavai cikkünket figyelemmel átolvasni, azt is fogja látni, hogy miért nem irunk ez idén. Még meg kell jegyeznünk, hogy a „Pesti Napló“ ezidén a képezdéről azt írja, „hogy az abból kikertült tanítók annyit sem tudnak magyarul, mint egy elemitanoda negyedik osztályában járó fiu.“

— Főt. Dr. Perles, bajai születésű hazánkfia, posen rabbi a napokban meglátogatta szülővárosát, hol rendkívül szívélyes fogadtatásban részesült és hol remek zsinagógai beszédet tartott. T. rabbi ur Posenbe ismét visszatért.

— Mint bécsi levelezőnk írja, dr. Jóseffi Vilmost, a bécsi mariahilfi község hitszónokává választotta.

— Lapunk mult számába értelemzavaró sajtóhiba csuszott be. A 268. lapon Nehemiásból idézett szavak ugyanis így olvasandók: „mivel ő az igazság embere és inkább féli Elohimet, mint sok ember.“

— Deutch testvéreknél igen csinos kiállításban meglent Montefiore Mózes arcképe. Ára 1 frt, kisebb alakban 70 kr. (Kapható a nevezetteknel, harmincad utca 3. sz.)

— Aron Adolf, strassburgi születésű, 26 éves, 6. tüzérezredi hadnagy, a becsület érdemjelével diszítettett fel. A „Moniteur“ (jun. 20.) szerint Mexikóban azon csapatot vezényelte, mely Puebla ostromolta, és pedig ép oly ismeretbűséggel, mint ügyességel.

— Zickel-Koehlin, a Haut-Rhin departement volt administratora, keresztyén, a svájci zsidók emancipációjának érdekében felszólalt és a külügyérnek ez ügyben át is nyújtott egy memorandumot, kitől igen megnyugtató választ nyert.

(A. J.)

— Newman főhadnagyot a 31. ujjorki önkéntes ezredben, az egyesült államok elnöke vitézségeért dandár-tábornokká nevezte ki, de e kinttetést nem sokáig élvezte, mert elhalt azon sebekben, miket Chancellorsville mellett kapott.

(J. Chr.)

— Mint köztudomásu, III. Napoleon a francia akademián

egy 20,000 frankból álló, három évben kiosztandó pályadíjat alapított. 1861-ben Thiers nyerte azt el nagy történeti munkájával. Julius 3-ki ülésében az akademia (des Inscriptions et Belles-Lettres) választása a tudos assyriologra, dr. Oppert Gyulára esett. Az említett tudos szívvel, lélekkel zsidó, minek legközelebb szép bizonyítványát adta, midőn egy Németországból számára rendelt feldiszítést visszautasított, mert az zsidó érzelmeire egy kis megszorítást rótt volna.

(Archiv. Israel.)

— Chaux-de-Fonds városban (Neufchatel cantonban), hol 15 év előtt még zsidót nem türtek, f. évi junius 25-dikén egy templomot avattak fel az ott lakó 50 család számára. Államtanácsosok, kik Neufchatelből egyenest jövének, a praefectus, a törvénytészi elnök, a békebiró, a municipium tagjai és több más előkelő személyiség részt vettek az ünnepelelyben és igen fölépültek. Ugyanez urak estve a pompás disztrakomán is meglentek, mit a község rendezett.

— A lemergi „Isr. Verein für Bildung und Geselligkeit“ dr. Muhlfeidhez a bécsi birodalmi tanácsban az izraelita ügyvédek érdekében tett buzgó eljárásáért hála iratot küldött.

— A honi izraeliták között földművelést és nehéz mesterségeket terjesztő egylet következő levelet intézett t. munkatársuuk, Reich Ignác urhoz:

Tisztelet honfitárs és hitrokon!

„A honi izraeliták között földművelést és nehéz mesterségeket terjesztő egylet“ nem mulaszthatja el azon köteletségének teljesítését, hogy Önnek a „Magyar Izraelita“ című hitfelekezeti lapban „Zsidó parasztagzdaság“ felirat alatt meglent cikksorozatáért, mely ama lap olvasóinak kiváló figyelmét méltóképen vonta magára, mélyen érzett elismerését őszinte szavakban nyilvánítsa.

Ismerve Önnek a jó és nemes iránti fogékony kedélyét, igaz zsidó érzését és helyes irányu ernyedetlen munkásságát, mindig azon meggyőződésben voltunk, hogy egyletünket kitűzött céljának megközelítésében Ön hathatósan segítendi, és e meggyőződésünknek adtunk kifejezést már akkor, midőn Önt egyletünk tiszteletbeli tagjává választottuk; különös örömlünkre szolgál most hozzátehetni, hogy egyletünk nem csekély dicséretére szolgál az, hogy a „Zsidó parasztagzdaság“ íróját tiszteletbeli tagjai közé sorozta.

F. hó 7-én tartott választmányi gyűlésünkben a választmány egyhangulag határozta, hogy önnek őszinte hálaikat nyilvánítsuk, azon buzgóságért, melyet ön a földművelésnek hitfeleink közötti rehabilitációjának érdekében, e cikksorozatban kifejtett és szolgáljon önnek édes jutalmul azon tudat, hogy a hol ily buzgóság oly szakavatottsággal párosul mint önben, ott a siker sem maradhat el. Kik megkülönböztetett tisztelettel vagyunk a honi izraeliták között földművelést és nehéz mesterségeket terjesztő egylet. Pest, 1861. julius 21-én. Kern Jakab, elnök. Jegyzette Bachrach Miksa.

— Mózes sirja. A szentírás mondja, hogy kisé tudja, hol van Mózes sirja. A syr mahomedának azonban azt hiszik, hogy az Jerusálem közelében fekszik és husvétra oda zarándokoltak is. A „Libanon“ erre nézve következő felvilágosítással szolgál: „Néhány év előtt egy pasa, a keresztyéneknek husvét körüli nagy csoportosulása iránti félelmében, hitrokonainak kijelenté, hogy neki Mósheben Anram meglent és megmattatta Jerusálem melletti sirját, és ohaját fejezte ki az iránt, hogy azt a mohamedának évenként meglátogassák. És így keresztyének és mohamedának békés bucsuban zarándokolnak azon helyre, hol előbb izrael oly számmal, miként a tenger homokja az Urnak bemutatja peszach-áldozatát. E szomorú emlékekkel egybehangzó a peszach előtti napnak mai ünneplése, a templom romjainak nyugati fala előtt, hová Jerusálem zsidói nagyszám-

mal gyülekeznek, hogy könyező szemekkel adjanak kifejezést orvosolatlan fájdalmuknak és hogy a peszach áldozatát bensőséges imával és minden arra vonatkozó sz.-irási helynek felolvasásával pótolják. Idegen európaiak gyakran csatlakoznak hozzájuk, és e mély gyász szentségétől áthatva maguk is bevallják, hogy még ilyent soha nem láttak.

— Evansville-ben (Amerikában) egyik hitrokonunk keresztényen leányt vett el. E házasságban két fia született, kik körül nem metéltettek. Midőn a gyermekek felnöttek, kivánták, hogy Ábrahám szövetségébe fölvetessenek. Az anya beleegyezett és a szertartás május 18-án ment végbe, melyet a fiuk, lelkesülve új vallásukért, férfiasan megálltak.

— Sz. Pétervárott egy röpirat jelent meg, a mint látszik, jól értesült kézből. Ebben mindazon rendeletek felemlítetnek, melyeket a cár a zsidók elnyomott helyzetének enyhítésére kibocsátott. A röpiratban a 10 lengyel tartományban lakó zsidók száma 1,760,000-re van téve.

— A londoni zsidó szabad iskola (Jews' free School) közrebocsátotta 46-ik évi tudósítványát. A tanítói testület 60 tagból áll, kiknek díjazása az utolsó évben 2000 fontra (20000 ft ezüstben) ment és a tanítványok száma 2000! Az intézet elemi és normáliskolából és egy felsőbb képzőintézetből (training college) áll. Az évenként kiosztandó jutalmak közül főlemlítjük a Sir Montefiore Mózes által bold. neje emlékére egy leány számára alapítottat, mely évenkénti 50 fontból (500 frtból) áll. Az intézet évenkénti járulékok által tartatik fenn, melyek 4000 fontot (40000 frtot) nem haladnak meg és különösen az évforduló-napban tettekből, a miért is az évi tudósítvány forrón folyamodik a kegyes adakozók bőkezűségéhez.

— A Metropolitan free Hospital, Devonshire — Square, cityben júliushó első hetében 1602 beteg nyert ingyen ápolást, köztük vagy 500 zsidó.

— A bécsi „Kirchenzeitung“ és a zsidók. A „Wiener Kirchenzeitung“, melynek állhatatosan tűzött zsidó-falása, Izrael törzsét mint köztudomásu, még mindig nem tudta meggyengíteni, a bécsi követek házában a közjegyzőség ügyében hozott ismeretes határozata miatt mérgesen satyricus kifejezésekre fakad. Azt véli, „hogy Mühlfeld és Kuranda urak legközelebb azon indítványt tehetnék, hogy az országos törvényszék büntető ügyekben, és az államügyesség zsidókkal volna betöltendő.“ Ez indítványt azzal indokolhatnák, „hogy a zsidók néha oly irtózatossá lópnak és csalnak, a mint ez az utolsó héten is két nyilvános törvényszéki tárgyalásból látható volt, midőn az egyik, értékben 34000 forintot meghaladó ékszerlopást egy 18 éves zsidó követte el, és melynél ezenkívül még több zsidó is részes volt; a másik ellenben nem kevésbé nagyszertű uszoraról szólt, melynek kivitelében szinte 3 zsidó vett részt, kik ellen már az elővizsgálatnál 107 tanu fellépett.“ Ez indítványokkal el lehetne érni, hogy „legálább az illető tolvaj és uszoras urak számára egy pár hitrokon mindjárt kéznél volna, kik sat. E cikk azon nemes szempontból indul ki, hogy a zsidók tolvajokból és uszorasokból álló nemzet, és hogy a jövődő kor zsidó bírái és államügyészei — a „K. Ztg.“ még megéri, hogy a hitfelekezeti egyenjogúsításnak általa tett indítványa még megvalósul — földieikkel egy kézre játszandnak. Nem mondhatunk le róla, hogy a „Kirchen-Ztg.“-nak ez alkalommal azon fájdalmat ne okozzuk, és az ügyvédeknek Bécs számára legközelebb történt kinevezetésére ne figyelmeztessük. A kinevezettek között van egy zsidó is, ki ezt — mint állítatik — közvetlenül az igazságügyi miniszternek köszönheti. A bécsi barreauna k új tagja fájdalom igazolja azon rossz véleményt, minővel

a „K. Ztg.“ a zsidók felől van. Mert ez valóban oly ember, ki börtönbüntetésre volt méltó. A katonai törvényszék őt ugyanis az ostromállapotú reactio legvirágzóbb korában német lapokban közlött néhány levele miatt elítélte, és e kétszeres gonosztevő, ki 1) zsidó merészkedik lenni és 2) egy kárhozatos political rendszert, mely alatt a „K. Ztg.“ virágzott és legnemesb gyümölcseit termé, szóval és írásban bátorodik megtámadni, — a Scherling-Hein-féle miniszterium alatt bécsi ügyvéddé lesz! Reméljük, hogy a „K. Ztg.“ a neki elárult eseményt legközelebbi számában oly módon fogja fel- és megoldozni, mint a minővel ma kedélyünket oly annyira felvidítá — mondja az „Ö. Z.“

Házassági összekelések Pesten.

Augustus 8-kán a templomban: Böhm Lipót ur Pinkas Eliza hajadonnal; Lövi Mór ur Fleischer Melania hajadonnal; Kanitz János ur Buchbinder Janka hajadonnal.

Pályázati hirdetés.

A n.-kállói két osztályu izr. iskolánál egy tanítói állomás jövőn üresedésbe, mely 500 o. é. frt évi fizetéssel van összekötve, ezen állomás betöltésére folyó évi augusztus hó utolsó napjáig ezennel csőd nyitattik.

Ezen állomásra a pályázók ezennel fölhivatnak, hogy sajátkezűleg irt folyamodványukat, melyhez a magyar, német és héber nyelv tökéletes tudásáról szóló hiteles bizonyítványokat csatoljanak, a fent kitzott határnapig a n.-kállói izr. iskolai választmányhoz nyújtsák be.

Nagy-Kálló, 1863. július 22-én.

(2—3)

Kain József,
vál. jegyző.

Pályázat.

Az aradi izraelita főelemi, alreál- és leánytanintézetben az 1863¹/₄-iki tanodai év kezdetével egy reál-tanítói állomás betöltendő be, melylyel 800 o. é. ft. évi fizetés van egybekapcsolva.

Kik ezen állomásért pályázni akarnak, tartoznak az elnyert általán előirt képesítésre, a héber nyelv tudására, eddigi sikeres alkalmaztatásukra a tanítói téren, valamint a feddhetlen erkölcsi és vallási életmódra vonatkozó hiteles bizonyítványokkal és kimutatásokkal ellátott folyamodásaikat, melyben az életkor és állapot (valljon nőtlenek vagy nősek-e, az utóbbi esetben gyermekeik száma is) előadandó, legfőlebb folyó évi augusztus 25-ig alulirt községhez bérmentve küldeni. Azok, kik a magyar nyelvet is annyira birják, hogy néhány tantárgyat azon előadhatnak, a különben megfelelő tulajdonságok mellett előnyben részesülnek.

A nevezett tanintézetnél való alkalmaztatások rendszeren 3 évi próbaidőre történnek; ezen időköz lefolyása után a bebizonyított képesség és hivatási hűség mellett történik meg a végleges alkalmazás.

Arad, augusztus hóban 1863.

**Az aradi izr. hitközség
előjárósága.**

(1—3)